

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ เว็บบล็อก (Web blog) เป็นกิจกรรมเสริมรายวิชาการจัดแสดง และนิทรรศการ ของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอน
 - 1.1 ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน
 - 1.2 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน
 - 1.3 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
 - 1.4 ระบบการเรียนการสอน
 - 1.5 รูปแบบการเรียนการสอน
2. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 ทฤษฎีสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเอง
 - 2.2 ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน
 - 2.3 การเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 2.4 ทฤษฎีและความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
3. ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับบล็อก
 - 3.1 ความหมายของเว็บบล็อก
 - 3.2 ประวัติความเป็นมาของเว็บบล็อก
 - 3.3 การแบ่งประเภทของบล็อก
 - 3.4 วิธีการใช้บล็อก
 - 3.5 ความแตกต่างระหว่างเว็บไซต์และเว็บบล็อก
 - 3.6 ประโยชน์ของเว็บบล็อก
 - 3.7 กลุ่มเป้าหมายของบล็อก
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. รูปแบบการเรียนการสอน

1.1 ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน

นักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้

เซย์เลอร์ และคนอื่นๆ (Saylor; et al. 1981) กล่าวว่า รูปแบบการสอน (Teaching Model) หมายถึง แบบ หรือแผน (Pattern) ของการสอนที่มีการจัดกระทำพฤติกรรมขึ้นจำนวนหนึ่งซึ่งมีความแตกต่างกัน เพื่อจุดหมาย หรือจุดเน้นเฉพาะเจาะจงอย่างหนึ่งอย่างใด

จอยส์ และโชว์เวอร์ (Joyce; & Showers. 1992) ให้ความหมายของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนว่าเป็นแผนการสอนหรือรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ในชั้นเรียนหรือใช้สอนเสริมและเพื่อปรับสื่อการสอน เช่น หนังสือพิมพ์ ฟิล์ม เทปโปรแกรมคอมพิวเตอร์และหลักสูตรของรายวิชาที่สอนแต่ละรูปแบบจะชี้แนะแนวทางว่าครูจะต้องเตรียมการสอนอย่างไร ดำเนินการสอนและประเมินผลอย่างไร จึงจะช่วยให้นักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ละเอียด รักษ์เฒ่า (2528: 8) ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนว่า รูปแบบการเรียนการสอนคือ โครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่จะใช้จัดกระทำเพื่อให้เกิดผลที่ตั้งเป้าหมายให้แก่ผู้เรียน

ทิศนา ขัมมณี (2547: 221) ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนคือ สภาพลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือซึ่งได้รับการพิสูจน์ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้นๆ

1.2 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนโดยทั่วไปมีองค์ประกอบที่สำคัญที่ควรคำนึงถึงดังนี้

(Joyce; & Weil. 1986)

1. หลักการของรูปแบบ เป็นส่วนที่กล่าวถึงความเชื่อ แนวคิดของทฤษฎีที่รองรับรูปแบบการเรียนการสอน หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนจะเป็นตัวกำหนดจุดประสงค์เนื้อหา กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินการในรูปแบบการเรียนการสอน

2. จุดประสงค์ เป็นส่วนที่ระบุถึงความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

3. เนื้อหา เป็นส่วนที่ระบุถึงเนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของรูปแบบ

4. กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินการ เป็นส่วนที่ระบุถึงวิธีการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนเมื่อนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้

5. การวัดและประเมินผล เป็นส่วนที่ประเมินถึงประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน

จอยส์ และคนอื่นๆ (Joyce; et al. 1992: 197) ได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยเริ่มจากเสนอภาพเหตุการณ์ในห้องเรียน (Scenario) เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนแต่ละแบบ ซึ่งแต่ละแบบมีองค์ประกอบ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 กล่าวถึงที่มาของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (Orientation to the Model) ประกอบด้วยเป้าหมายของรูปแบบ ข้อตกลงเบื้องต้น หลักการ มโนทัศน์ที่สำคัญที่สำคัญที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการสอน

ส่วนที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนการสอน (The Model of Teaching) มี 4 ส่วน คือ

2.1 ขั้นตอนของรูปแบบ (Syntax หรือ Phase) เป็นการจัดเรียงตาม ลำดับกิจกรรมที่จะสอนเป็นขั้นๆ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีจำนวนขั้นตอนการสอนแตกต่างกันไป

2.2 รูปแบบของสังคม (Social System) เป็นการอธิบายบทบาทของครูและนักเรียน ซึ่งแต่ละรูปแบบจะต่างกันไป

2.3 หลักการแสดงการโต้ตอบ (Principle of Reaction) เป็นการบอกวิธีการที่ครูจะตอบสนองต่อสิ่งที่นักเรียนกระทำ อาจเป็นการให้รางวัล การสร้างบรรยากาศดีหรือไม่มีการประเมินว่าถูกหรือผิด เป็นต้น

2.4 สิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน (Support System) เป็นการบอกเงื่อนไขหรือสิ่งจำเป็นในการที่จะใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผล เช่น การสอนฝึกทักษะนักเรียนจะต้องได้ฝึกการทำงานในสถานที่และด้วยอุปกรณ์ที่ใกล้เคียงกับสภาพการทำงานจริงๆ

ส่วนที่ 3 การนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้ (Application) เป็นการแนะนำและให้ข้อสังเกตการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนนั้น เช่น จะใช้กับเนื้อหาประเภทใดใช้กับระดับใดจึงจะเหมาะสม เป็นต้น

ส่วนที่ 4 ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม (Instructional and Nurturing Effects) เป็นการบอกให้รู้ว่าแต่ละรูปแบบจะเกิดผลอะไรบ้างกับนักเรียน โดยที่ผลทางตรงมาจากการสอนของครูที่จัดขึ้นตามขั้นตอน ส่วนผลทางอ้อมมาจากสภาพแวดล้อม ซึ่งถือเป็นผลกระทบที่เกิดแฝงไปกับผลการสอนซึ่งสามารถใช้เป็นข้อพิจารณาในการเลือกรูปแบบการสอนไปใช้

ทศนา แคมมณี (2547: 221-222) ได้เสนอว่า รูปแบบการเรียนการสอนจำเป็นต้องมี องค์ประกอบสำคัญดังนี้

1. ปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือหลักของรูปแบบ การสอนนั้นๆ
2. การบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้อง กับหลักการที่ยึดถือ
3. การจัดระบบ คือมีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบ ให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้นๆ
4. การอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอน และเทคนิคการสอนต่างๆ อันจะช่วยให้ กระบวนการเรียนการสอนนั้นๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.3 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนใดก็ตาม จะกลายเป็นรูปแบบการเรียนการสอนได้ก็ต่อเมื่อ การจัดการเรียนการสอนนั้น ได้ผ่านกระบวนการจัดอย่างเป็นระบบเสียก่อน ระบบการจัดการ เรียนการสอนกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอนมีความหมาย เหมือนกัน (กมล โพธิเย็น. 2547: 48)

องค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษา นอกจากหลักสูตรที่เป็นตัวกำหนดว่าจะสอน อะไรให้กับนักเรียนแล้ว องค์ประกอบที่มีความสำคัญไม่แพ้กันอีกองค์ประกอบหนึ่งที่นักการ ศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสนใจ คือ วิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นความ พยายามในการหาและใช้วิธีการที่จะทำให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ และความพยายาม นี้จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อได้ผ่านกระบวนการกำหนดและเลือกใช้วิธีดำเนินการดีที่สุด ที่เรียกว่าการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอนเปรียบเสมือนพิมพ์ เขียนของการจัดการเรียนการสอนที่ควรจะเป็นพิมพ์เขียนนี้จะบอกให้ทราบว่าควรจะใช้วิธีการใด ในการเรียนการสอนสำหรับแต่ละเนื้อหาของแต่ละรายวิชาและนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย (Reigeluth. 1991: 7-11) กล่าวสั้นๆ คือการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ ช่วยในการตัดสินใจว่าวิธีการใดของการเรียนการสอนเป็นวิธีที่ดีที่จะนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงที่ ต้องการในตัวนักเรียนซึ่งเป็นประชากรกลุ่มเป้าหมายทั้งด้านความรู้และทักษะที่กำหนด

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมีจุดเริ่มต้นที่การกำหนดความต้องการจำเป็นที่ ต้องการให้เกิดกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จากนั้นจึงออกแบบวิธีการซึ่งมักจะเรียกกันในชื่อของ การออกแบบการเรียนการสอน (Instruction Design) แล้วนำผลที่ได้จากการออกแบบไปทดลอง ใช้เพื่อประเมินว่าบรรลุผลตามความต้องการจำเป็นที่กำหนดไว้หรือไม่ (Johnson; & Foa.

1989: 21) นั่นคือการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้น เรียงตามลำดับดังนี้

- ขั้นที่ 1. การกำหนดความต้องการ
- ขั้นที่ 2. การออกแบบวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ
- ขั้นที่ 3. การนำวิธีการไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพ
- ขั้นที่ 4. การประเมินผลลัพธ์

จอยส์ และวิล (Joyce; & Weil. 1986) ได้กล่าวถึงการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน สามารถสรุปขั้นตอนพัฒนาได้ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอน
2. นำเสนอแนวคิดสำคัญของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มากำหนดหลักการ เป้าหมาย และองค์ประกอบอื่นๆ ที่เห็นว่ามี ความสำคัญ ทำให้รูปแบบการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งกำหนดลำดับความสำคัญ และรายละเอียดขององค์ประกอบ
3. กำหนดแนวทางในการนำรูปแบบไปใช้ โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับเงื่อนไขวิธีการใช้รูปแบบ
4. ประเมินรูปแบบ โดยทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบที่ได้สร้างขึ้นโดยการประเมินความเป็นไปได้ ความสอดคล้องภายในขององค์ประกอบต่างๆ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญด้านรูปแบบการเรียนการสอนทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ และความเป็นไปได้เชิงปฏิบัติการ โดยนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงคำนวณค่าประสิทธิภาพของรูปแบบด้วยสถิติ
5. ปรับปรุงรูปแบบ ในช่วงก่อนนำไปทดลองโดยข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและหลังจากการทดลองใช้รูปแบบเพื่อปรับปรุง อาจทดลองซ้ำหลายครั้งจนได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

ทิตนา แชมมณี (2547: 201-204) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนาหรือการสร้างระบบหรือรูปแบบการเรียนการสอนให้ชัดเจน
2. ศึกษาหลักการ/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดองค์ประกอบและเห็นแนวทางในการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบได้รอบคอบขึ้น ซึ่งจะทำให้รูปแบบหรือระบบมีความมั่นคงขึ้น
3. การศึกษาสภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้อง จะช่วยให้ค้นพบองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้ระบบมีประสิทธิภาพเมื่อนำไปใช้จริง ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เป็นสิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาในการจัดองค์ประกอบต่างๆ และจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งหลาย การ

นำข้อมูลจากความเป็นจริงมาใช้ในการสร้างรูปแบบจะช่วยจัดหรือป้องกันปัญหาอันทำให้ระบบนั้นขาดประสิทธิภาพ

4. การกำหนดองค์ประกอบของระบบ ได้แก่ การพิจารณาว่ามีอะไรบ้างที่สามารถช่วยให้เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายบรรลุผลสำเร็จ

5. การจัดกลุ่มองค์ประกอบ ได้แก่ การนำองค์ประกอบที่กำหนดไว้มาจัดหมวดหมู่เพื่อความสะดวกในการคิดและดำเนินการในขั้นต่อไป

6. การจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ต้องใช้ความคิดความรอบคอบมาก ผู้สร้างระบบต้องพิจารณาว่าองค์ประกอบใดเป็นเหตุและเป็นผลขึ้นต่อกันในลักษณะใด สิ่งใดควรมาก่อนหลัง สิ่งใดสามารถดำเนินการคู่ขนานไปได้ ขั้นนี้เป็นขั้นที่อาจใช้เวลาในการพิจารณา

7. การจัดผังระบบ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ โดยแสดงให้เห็นถึงผังจำลองขององค์ประกอบต่างๆ

8. การทดลองใช้ระบบ เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้น

9. การประเมินผล ได้แก่ การศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้ระบบใดๆ แล้วได้ผลตามเป้าหมายหรือใกล้เคียงกับเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

10. การปรับปรุงระบบ นำผลการทดลองใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

1.4 ระบบการเรียนรู้การสอน

1.4.1 ความหมายของระบบ

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของระบบไว้ดังนี้

เบนารี (Banathy. 1968: 7) กล่าวว่า ระบบ หมายถึง การรวบรวมสิ่งต่างๆ ที่มนุษย์ได้ออกแบบและสร้างสรรค์ขึ้นมา เพื่อสามารถนำสิ่งเหล่านั้นมาจัดดำเนินการให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้

กู๊ด (Good. 1973) กล่าวว่า ระบบ หมายถึง การจัดการส่วนต่าง ๆ ทุกส่วนให้เป็นระเบียบโดยแสดงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของส่วนต่าง ๆ และความสัมพันธ์ของแต่ละส่วนกับส่วนทั้งหมดอย่างชัดเจน

เซมพรีวิโว (Semprevivo. 1976) อธิบายว่า ระบบ คือ องค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำงานเกี่ยวโยงสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่ง กล่าวได้ว่า ระบบ คือ การปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งหลายในการปฏิบัติหน้าที่และการดำเนินงาน

1.4.2 องค์ประกอบของระบบ

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของระบบไว้ดังนี้

ทิสนา แชมมณี (2547: 199) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของระบบที่จะทำงานได้อย่างสมบูรณ์จะประกอบด้วยส่วนสำคัญ 5 ส่วน คือ

1. ตัวป้อน (Input) คือ องค์ประกอบต่างๆ ของระบบนั้นหรืออีกนัยหนึ่งก็คือสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบนั้น
2. กระบวนการ (Process) คือ การจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ของระบบให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการบรรลุเป้าหมาย
3. ผลผลิต (Product) คือ ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการดำเนินงาน
4. กลไกควบคุม (Control) คือ กลไกหรือวิธีการที่ใช้ในการควบคุมหรือตรวจสอบกระบวนการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
5. ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) คือ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตกับจุดมุ่งหมายซึ่งจะเป็นข้อมูลป้อนกลับไปสู่การปรับปรุงกระบวนการและตัวป้อนซึ่งสัมพันธ์กับผลผลิตและเป้าหมายนั้น

1.4.3 ความหมายของระบบการเรียนการสอน

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของระบบการเรียนการสอนไว้ดังนี้

กาเย่ บริกส์ และเวเกอร์ (Gange; Briggs; & Wager. 1988) กล่าวว่า ระบบการเรียนการสอน หมายถึง การจัดทรัพยากรและกระบวนการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้

สังกัด อุทรานันท์ (2532) กล่าวว่า ระบบการเรียนการสอน คือ การจัดองค์ประกอบของการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กันเพื่อสะดวกต่อการนำไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางของการเรียนการสอนที่กำหนดไว้

1.5 รูปแบบการเรียนการสอน

คิปเลอร์ (Kibler. 1974: 44–53) ได้เสนอรูปแบบการเรียนการสอนมี 4 องค์ประกอบ

1. จุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน เป็นผลผลิตทางการเรียนการสอนที่มุ่งหวังให้เกิดในผู้เรียน ซึ่งมีความครอบคลุมพฤติกรรมทางด้านสติปัญญา (Cognitive Domain) ด้านจิตใจ (Affective Domain) และด้านการปฏิบัติ (Psychomotor Domain)

2. การวัดพฤติกรรมพื้นฐาน เป็นการตรวจสอบความพร้อม ความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของผู้เรียนก่อนการเรียนการสอนจริงๆ

3. การจัดกระบวนการเรียนการสอน เป็นการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนโดยเริ่มต้นที่พฤติกรรมพื้นฐาน ต่อเนื่องจนถึงพฤติกรรมปลายทาง

4. การประเมินผลรวม เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด มีวิธีการจัดการเรียนการสอนเหมาะสมเพียงใด เป็นต้น

เกอร์ลาช และอีลี (Gerlach; & Ely. 1971) ได้นำเสนอองค์ประกอบของระบบการเรียนการสอนออกเป็น 10 ประการ คือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นจุดเริ่มต้นของระบบการเรียนการสอน วัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นควรเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือวัตถุประสงค์เฉพาะที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ ครูสามารถวัดและสังเกตได้

2. การกำหนดเนื้อหา เป็นการเลือกเนื้อหาเพื่อนำมาช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และบรรลุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้

3. การประเมินผลพฤติกรรมเบื้องต้น เป็นขั้นตอนของการศึกษาข้อมูลของผู้เรียนว่ามีความรู้พื้นฐานเพียงพอที่จะเรียนเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ได้หรือไม่ ทั้งนี้จะได้เริ่มต้นสอนให้เหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน

4. การกำหนดกลยุทธ์การสอน ยุทธศาสตร์การสอนที่เกอร์ลาช และอีลี เสนอไว้ มี 2 แบบ คือ

4.1 การสอนแบบป้อน เป็นการสอนที่ครูจะเป็นผู้ป้อนความรู้ต่างๆ ทั้งหมดให้กับผู้เรียน

4.2 การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นการสอนที่ครูจะมีบทบาทเป็นเพียงแต่ผู้เตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อการเรียนรู้ และจัดสภาพการณ์การเรียนรู้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

5. การจัดแบ่งกลุ่มผู้เรียน เป็นการจัดกลุ่มเพื่อให้ได้เรียนรู้ร่วมกัน วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน จะทำให้เราสามารถจัดกลุ่มผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

6. การกำหนดเวลาเรียน จะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ เนื้อหา สถานที่ การบริการและความสามารถ ตลอดจนความสนใจของผู้เรียน

7. การจัดสถานที่เรียน ห้องเรียนปกติโดยทั่วไปจะมีผู้เรียนประมาณ 30-40 คน ซึ่งนับว่าเหมาะสมกับการสอนแบบบรรยาย แต่อาจจะไม่เหมาะสมกับการสอนที่ใช้ยุทธศาสตร์แบบอื่นๆ ด้วยเหตุนี้ห้องเรียนควรมีหลายขนาด

8. การเลือกวัสดุการสอนที่เหมาะสม ครูควรจะรู้จักเลือกสื่อและแหล่งวิทยาการที่เหมาะสม เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนกับยุทธศาสตร์การสอนที่ต่างกัน

9. การประเมินผลพฤติกรรม เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนได้รับความรู้ หรือมีความเปลี่ยนแปลงไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพียงใด

10. การวิเคราะห์ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการพิจารณาเพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

เคมพ์ (Kemp. 1985: 1-10) ได้เสนอองค์ประกอบของระบบการจัดการเรียนการสอน 10 องค์ประกอบ ดังนี้

1. วิเคราะห์ความต้องการทางการเรียน (Learning Needs) กำหนดเป้าหมายการเรียน จัดลำดับความต้องการและความจำเป็น

2. กำหนดหัวข้อเรื่องหรือภารกิจ (Topics or Job Tasks) และจุดมุ่งหมายทั่วไป (General Purposes)

3. ศึกษาลักษณะของผู้เรียน (Learner Characteristics)

4. วิเคราะห์เนื้อหาวิชาและภารกิจ (Subject Content Task Analysis)

5. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (Learning Objective)

6. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน (Teaching/Learning Activities)

7. กำหนดแหล่งทรัพยากรการเรียนการสอน (Instructional Resources)

8. จัดบริการสิ่งสนับสนุน (Support Services)

9. ประเมินผลการเรียน/ประเมินผลโปรแกรมการเรียน (Learning Evaluation)

10. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest)

2. ทฤษฎีการเรียนรู้

2.1 ทฤษฎีสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเอง (Constructivist Theory)

ทฤษฎีสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเอง เป็นไปตามปรัชญาสร้างสรรค์ความรู้นิยม (Constructivism) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานทางจิตวิทยา ปรัชญาและมนุษยวิทยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากจิตวิทยาด้านปัญญา (Cognitive Psychology) โดยเชื่อว่าความรู้ไม่ได้มาจากการค้นพบจากภายนอกหรือสิ่งแวดล้อม แต่เป็นความรู้ที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นภายในจิตใจ จากการทำความเข้าใจการให้ความหมายกับเหตุการณ์ประสบการณ์หรือสารสนเทศอาศัยความรู้เดิม ความเชื่อ ทฤษฎีและความคาดหวังของตนในการแปลความหมายเพื่อทำความเข้าใจต่อสถานการณ์ การสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียน ผู้เรียนไม่ได้รับเอาข้อมูลและเก็บข้อมูลความรู้นั้นเป็นของตนทันทีแต่จะแปลความหมายของข้อมูลความรู้เหล่านั้นด้วยประสบการณ์ของตนเสริม

ขยายและทดสอบการแปลความหมายของตนด้วย (ไพทอร์ย สีนลาร์ตัน. 2543: 21; วารินทร์ รัศมีพรหม. 2542: 185)

วารินทร์ รัศมีพรหม (2542: 184) กล่าวว่า แนวคิดของทฤษฎีสร้างความรู้ใหม่ โดยผู้เรียนเอง คือ

1. ผู้เรียนจะมีการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล เหตุการณ์และสิ่งอื่นๆ และผู้เรียนจะปรับตนเองโดยวิธีการดูดซึม การปรับโครงสร้างทางปัญญา และกระบวนการของความสมดุลเพื่อได้รับสิ่งแวดล้อม หรือความจริงใหม่เข้าสู่ความคิดของตนเองได้

2. ในการนำเสนอหรืออธิบายความจริงที่ผู้เรียนสร้างขึ้นนั้น ผู้เรียนจะสร้างรูปแบบหรือตัวแทนของสิ่งของ ปรากฏการณ์ และเหตุการณ์ขึ้นในสมองของผู้เรียนเอง ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

3. ผู้เรียนอาจมีผู้ให้คำปรึกษา (Mentor) เช่น ครูผู้สอนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้ได้สร้างความหมายต่อความจริงหรือความรู้ที่ผู้เรียนได้รับเอาไว้ แต่อย่างไรก็ตาม ความหมายเหล่านั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้

4. ผู้เรียนจะควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-regulated Learning) การนำเอาทฤษฎีการสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเองมาใช้ จะต้องคำนึงถึงเครื่องมือ อุปกรณ์การสอน (Physical Technology) ด้วย เพราะทฤษฎีนี้เหมาะสำหรับเครื่องมืออุปกรณ์ที่ผู้เรียนสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น คอมพิวเตอร์ ดังนั้นเครื่องมือทั้ง Hardware และ Software จะต้องเหมาะสมเพื่อสนับสนุนทฤษฎีนี้ (วารินทร์ รัศมีพรหม. 2542: 183)

2.1.1 ทฤษฎีการเรียนรู้พื้นฐานของทฤษฎีสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเอง

รากฐานของทฤษฎีสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเอง ซึ่งมีความเชื่อพื้นฐานมาจาก 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีพัฒนาการของเพียเจต์ (Piaget) และวิกิอทสกี (Vigotsky) อันมีแนวคิดดังนี้ (สุนทร สุนันท์ชัย. 2540: 26)

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางพุทธิปัญญา (Cognitive Constructivism) หมายถึง ทฤษฎีที่มีรากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการของเพียเจต์ เชื่อว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์พร้อมที่จะมีการกระทำก่อน นอกจากนี้เพียเจต์ถือว่ามนุษย์มีแนวโน้มพื้นฐานที่ติดตัวมาแต่กำเนิด 2 ชนิด คือ การจัดและรวบรวม (Organizing) และการปรับตัว (Adaption) ซึ่งอธิบายได้ดังนี้ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2544: 48-49)

1.1 การจัดและรวบรวม หมายถึง การจัดระบบกระบวนการต่างๆ ภายในเข้าเป็นระบบอย่างต่อเนื่องเป็นระเบียบและมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

1.2 การปรับตัว หมายถึง การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมเพื่ออยู่ในสภาพสมดุล ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

1.2.1 การซึมซาบหรือดูดซึมประสบการณ์ (Assimilation) เมื่อมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมก็จะดูดซึมประสบการณ์ใหม่ให้รวมเข้าอยู่ในโครงสร้างของสติปัญญา (Cognitive Structure)

1.2.2 การปรับโครงสร้างทางเชาว์ปัญญาหรือการปรับความแตกต่างเพื่อให้เข้ากับความเข้าใจและความรู้เดิม (Accommodation) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความสามารถสูงกว่ากับกระบวนการดูดซึมเมื่อสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่เคยประสบ อินทรีย์จะมีวิธีการรวบรวมจัดแจงสิ่งแวดล้อมรอบตัวเพื่อให้เกิดความเข้าใจและความคิดให้ตรงกับสภาพที่เป็นจริงของสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกระบวนการปรับสิ่งแวดล้อมเข้าเป็นความรู้ใหม่โดยการเปลี่ยนความเข้าใจเดิมนั่นเอง

2. แนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองของวีกอทสกี (Vygotskian Constructivisms) (Vygotsky. 1986) มีความเชื่อว่าการพัฒนาตนเองของบุคคลมีอิทธิพลมาจากบริบททางสังคม สิ่งแวดล้อมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งจะส่งผลต่อวิธีการหาความรู้ในการเรียน เช่น พัฒนาการด้านภาษาเป็นการเรียนรู้จากบุคคลรอบข้างและการติดต่อสื่อสารในสถาบันพัฒนาการด้านสติปัญญาของมนุษย์เป็นการเชื่อมโยงความรู้จากสังคมเข้าสู่ตัวบุคคล แนวคิดของวีกอทสกี การเรียนรู้เป็นกิจกรรมทางสังคมที่ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจของตนเอง ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก การจัดสิ่งแวดล้อมที่มีความหมายและสามารถนำความรู้ออกไปใช้ประโยชน์ได้ แต่แนวคิดของเพียเจต์เชื่อว่าพัฒนาการด้านสติปัญญาเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นที่ตัวบุคคลแล้วนำไปสู่สังคมโดยเหตุที่แนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง วีกอทสกีเน้นอิทธิพลของสังคมต่อการเรียนรู้ จึงเรียกชื่อแนวคิดนี้ว่า ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองเชิงสังคม (Social Constructivism) ส่วนเพียเจต์เน้นเน้นด้านการพัฒนาทางสติปัญญาจึงเรียกว่า ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองเชิงพุทธิปัญญา (Cognitive Constructivism) ทฤษฎีการสอนแบบดั้งเดิม และทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง แม้นักจิตวิทยาทั้งสองท่านจะเห็นแตกต่างกันว่าผู้เรียนสร้างความรู้ได้อย่างไร ทุกคนต่างก็เห็นร่วมกันในคุณลักษณะร่วมของทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ดังนี้ (สุรางค์ โค้วตระกูล. 2544: 211)

1. ผู้เรียนสร้างความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง
2. การเรียนรู้สิ่งใหม่ขึ้นอยู่กับความรู้เดิมและความเข้าใจที่มีอยู่ในปัจจุบัน
3. การมีปฏิสัมพันธ์มีความสำคัญต่อการเรียนรู้

4. การจัดสิ่งแวดล้อมที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

2.1.2 องค์ประกอบของการสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเอง

กระบวนการเรียนรู้ตามทฤษฎีสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเองเฮนเดอร์สัน (Henderson. 1996: 6-7) ได้อธิบายว่า การสร้างความรู้จะต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ

1. ความรู้เดิมหรือโครงสร้างทางความรู้เดิมที่มีอยู่
2. ความรู้ใหม่ ได้แก่ ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ ความรู้สึก ประสบการณ์ใหม่ๆ ที่บุคคลรับเข้าไป

3. กระบวนการทางสติปัญญา หรือทักษะกระบวนการต่างๆ ที่ใช้ในการทำความเข้าใจความรู้ที่รับมาและใช้ในการเชื่อมโยงและปรับความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่

2.1.3 การออกแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเอง

จุดมุ่งหมายของการสอนจะมีการยืดหยุ่นโดยที่ยึดหลักว่าไม่มีวิธีการสอนใดที่ดีที่สุด ดังนั้นเป้าหมายของการออกแบบการสอนก็ควรจะต้องพิจารณาเกี่ยวกับการสร้างความคิดหรือปัญญา เป็นเครื่องมือสำหรับนำเอาสิ่งแวดล้อมของการเรียนที่มีประโยชน์มาช่วยให้เกิดการสร้างความรู้ให้แก่ผู้เรียน อย่างไรก็ตามการนำเอาทฤษฎีการเรียนรู้การสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเองมาใช้ จะต้องคำนึงถึงเทคโนโลยีทางกายภาพด้วยเพราะทฤษฎีนี้เหมาะสำหรับเครื่องมืออุปกรณ์ที่ผู้เรียนสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น คอมพิวเตอร์ เป็นต้น การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเองตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเองนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสติปัญญาดังนี้

1. ให้ผู้เรียนได้รับหรือแสวงหาข้อมูล ประสบการณ์ด้วยตนเอง
2. ให้ผู้เรียนได้ศึกษาคิด วิเคราะห์ สร้างความหมายข้อมูล/ประสบการณ์ด้วยตนเอง โดยใช้ทักษะกระบวนการต่างๆ
3. ให้ผู้เรียนได้จัดระเบียบความรู้ ข้อมูล หรือจัดโครงสร้างความรู้ด้วยตนเอง (ทิตนา แคมมณี. 2542: 10-12)

โจนาสเซน (Jonassen. 1994) ได้สรุปวิธีการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเอง ได้ดังนี้

1. แสดงมุมมองของความเป็นจริงในหลายๆ ด้าน
2. แสดงความซับซ้อนของโลกแห่งความเป็นจริง
3. เน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ไม่ใช่การนำองค์ความรู้เดิมมาเล่าใหม่
4. เปิดโอกาสให้มีการปฏิบัติในรูปแบบที่ตรงกับงานในชีวิตจริงมากกว่าการปฏิบัติตามคำสั่งที่ผู้สอนตั้งขึ้น
5. จำลองสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมือนจริง
6. มีการสะท้อนความเข้าใจและความคิดเห็นในเชิงปฏิบัติ
7. สร้างองค์ความรู้ที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาที่ต้องการ
8. สนับสนุนให้มีการอภิปรายระหว่างผู้เรียนเพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้

2.1.4 การประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการเรียนการสอน

แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความรู้จากสภาพแวดล้อม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมเป็นความเชื่อที่ยังลึกในทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง นักคิดกลุ่มนี้เชื่อว่าความรู้เป็นสิ่งที่บุคคลต้องสร้างขึ้นมากกว่าการรับเอาเฉย ๆ การนำแนวคิดนี้มาใช้ในการเรียนการสอนทำได้ตามข้อเสนอแนะดังนี้ (สุนทร สุนันท์ชัย. 2540: 29)

1. การถ่ายทอดแบบอย่าง เสนอแนะแนวคิดว่าการเรียนรู้โดยถ่ายทอดจากแบบอย่าง เช่น ระบบฝึกงานเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ดี เพราะผู้เรียนได้เรียนรู้ในกิจการโดยไม่แยกการปฏิบัติออกจากทฤษฎี
2. การมีส่วนร่วมโดยมีการชี้แนะ เชื่อว่าการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ที่จัดขึ้นโดยทำงานกับผู้มีความสำคัญนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการเรียนรู้ เพราะผู้เรียนจะได้ประโยชน์จากการชี้แนะของผู้ที่มีความรู้ ในขณะเดียวกันเพื่อนผู้เรียนด้วยกันก็จะเป็นแหล่งความรู้แก่กันละกันอีกส่วนหนึ่ง ทำให้สามารถแสวงหาความรู้ใหม่ได้ดียิ่งขึ้น
3. การวางแผนควบคู่กับการปฏิบัติ เสนอการจัดทำแผนกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ก่อนแล้ว เสนอให้ผู้เรียนพิจารณาเป็นแนวทางไปสู่การปฏิบัติ แต่ผู้เรียนต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเองให้สามารถแสวงหาความรู้ใหม่ได้ตามแผนที่วางไว้ แต่วิธีที่ดีอีกทางหนึ่งก็คือการฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะที่จะสร้างแผนขึ้นมาเองหรือปรับปรุงแผนให้เหมาะสมแก่สถานการณ์ด้วย

4. การปรับตัวของผู้เรียน การเรียนการสอนแบบเดิม มักจะเน้นกิจกรรมที่แยกออกเฉพาะอย่างเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถใช้สัญลักษณ์ได้ แต่กิจกรรมที่ว่านี้มักจะแยกออกจากประสบการณ์จริง ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ จึงควรปรับแก้วิธีการสอนโดยนำวิธีการนอกโรงเรียนมาใช้ให้มากขึ้น กล่าวคือให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมายจากการสร้างหรือแสดงสิ่งที่เป็นรูปธรรมซึ่งจะใช้แทนแนวคิดหรือทฤษฎีที่จะสอนหรือเรียนจากสถานการณ์หรืองานจำลอง การสอนวิธีนี้จะเป็นการเตรียมผู้เรียนให้ปรับตัวได้เมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ที่ไม่สามารถพยากรณ์ได้ หรือจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

2.2 ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน

2.2.1 แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism)

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ใช้แนวคิดพื้นฐานเดียวกันกับทฤษฎีการสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเองแต่เพอร์ท (Papert) มีความคิดต่อเนืองว่าหากผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความรู้และนำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์ชิ้นงานขึ้นโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม จะช่วยทำให้ความคิดนั้นเห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เมื่อผู้เรียนสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นมาในโลก ก็หมายถึงการสร้างความรู้ขึ้นในตนเอง ความรู้ที่สร้างขึ้นจะมีความหมายอยู่คงทน และไม่ลืมง่าย นอกจากนั้นผู้เรียนจะสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนได้และความรู้ที่สร้างขึ้น จะเป็นฐานที่มั่นคงช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ต่อไปเรื่อยๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด (ทิสนา แคมมณี และคนอื่นๆ. 2545: 24) และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งที่มีความหมายต่อตนเองและสร้างสิ่งที่ผู้เรียนชอบและสนใจ ดังนั้นการที่ผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกที่จะสร้างอะไรได้มากเท่าใด ผู้เรียนก็จะเต็มใจมีส่วนร่วมและทำงานนั้น นอกจากนั้นการที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ลงมือทำได้เท่าใด ผู้เรียนก็จะสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมมากขึ้นเท่านั้น และจะเป็นความรู้ที่มีความหมายและยาวนาน (ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2541)

2.2.2 การประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการเรียนการสอน

ทิสนา แคมมณี และคนอื่นๆ (2545: 24) ได้อธิบายว่า กระบวนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน มีดังนี้

1. ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างสาระการเรียนรู้และผลงานต่าง ๆ ขึ้นด้วยตนเองโดยครูจัดสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน

2. ครูควรส่งเสริมการเรียนรู้และการสร้างความรู้โดยใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพราะสื่อเหล่านั้นมีศักยภาพสูงในการพัฒนากระบวนการสร้างความรู้ของผู้เรียน หากไม่มีสื่อดังกล่าว การใช้สื่อธรรมชาติและวัสดุทางศิลปะ เช่น กระดาษ ดินเหนียว ไม้ พลาสติก โลหะของเหลือใช้ต่างๆ ก็สามารถนำมาใช้เป็นวัสดุในการสร้างความรู้ได้ดีเช่นกัน

3. ครูควรสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ บรรยากาศที่เป็นมิตรอบอุ่น ปลอดภัย สบายใจและบรรยากาศที่มีทางเลือกหลากหลายให้ผู้เรียนได้เลือกตามความสนใจเพราะจะทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการคิด การทำและการเรียนรู้ต่อไปบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามกระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ตามความคิดของ เพเพิร์ท (Papert) มีส่วนประกอบหลักสำคัญ 3 ประการ คือ (ไผท สิทธิสุนทร. 2542: 18-19)

1. ทางเลือก (Choice) ตามแนวคิดของทฤษฎีกระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน คือ การเรียนรู้ที่จะกระตุ้นพลังทางความคิดมากที่สุดจะเกิดขึ้นต่อนักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งที่มีความหมายต่อตนเองโดยไม่มีใครมาคอยบงการ ฉะนั้นการที่เด็กมีโอกาสเลือกสร้างสรรค์สิ่งที่เขาสนใจ เด็กก็จะเรียนรู้อย่างเต็มใจและมีความสุข

2. ความหลากหลาย (Diversity) ในสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้มีความหมายหลักๆ อยู่ 2 ประการ คือ

2.1 ความหลากหลายของทักษะ หมายถึงการที่บุคคลมีทักษะแตกต่างกันหลายระดับ ทั้งที่มีความรู้มากและความรู้น้อยเรียนอยู่ปนกัน หรืออาจหมายถึงการที่ผู้เรียนมีอายุแตกต่างกันในชั้นเรียน การที่นักเรียนในชั้นเรียนมีความแตกต่างกันไปจะสร้างโอกาสให้คนที่มีการเรียนรู้หรือความรู้น้อยกว่า สามารถเรียนรู้ได้จากคนที่มีทักษะมากกว่า ส่วนคนที่มีความรู้มากกว่าคนอื่นจะได้ฝึกทักษะและมีความรู้เพิ่มมากขึ้นจากการได้ช่วยเหลือผู้อื่น การที่แต่ละคนสร้างสิ่งที่แตกต่างหลากหลาย จะเท่ากับเป็นการช่วยจุดประกายความคิดให้กับคนอื่น ๆ อีกด้วย

2.2 ความหลากหลายของรูปแบบ หมายถึง เมื่อมีการสร้างชิ้นงานที่มีความหมายขึ้นมา จะไม่มีวิธีใดเป็นวิธีที่ถูกต้องในการทำ ตัวอย่างเช่น บางคนวางแผนการทำงานก่อนอย่างระมัดระวังและอาจมีการปรับแผนบ้างในระหว่างการทำงาน วิธีนี้เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ แต่ไม่ได้เป็นวิธีเดียวในการทำงาน บางคนพอใจที่จะทำงานโดยไม่ต้องมีการวางแผน แต่ใช้วิธีพูดคุยถามไถ่กันในขณะที่ทำงานนั้น พิจารณาดูงานที่ทำไป ตัดสินใจว่าจะทำอะไรต่อไป รูปแบบแรกเป็นการทำงานแบบ “นึกวางแผน” ส่วนที่สองเป็นแบบ “คิดไปทำไป” ในการทำงานสามารถใช้ได้ทั้งสองรูปแบบแล้วแต่ความถนัดของแต่ละคน

3. ความเป็นกันเอง (Congeniality) บรรยากาศแห่งมิตรภาพเป็นส่วนประกอบสำคัญอีกส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนยังควรให้เวลาที่พักผ่อนเพียงแก่เด็กในการทำงาน ครูควรให้โอกาสเด็กได้ลองผิทดลองถูกบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ที่ดีควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่มีความสนใจคล้ายๆ กันด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเองนี้จะประสบผลสำเร็จได้มากน้อยเพียงใด มักขึ้นกับบทบาทของครู ครูจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนให้สอดคล้องกับแนวคิด ครูจะต้องทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ให้คำปรึกษาชี้แนะแก่ผู้เรียน เกื้อหนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ในด้านการประเมินผลการเรียนรู้นั้นจำเป็นต้องมีการประเมินทั้งทางด้านผลงาน (Product) และกระบวนการ (Process) ซึ่งสามารถใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การประเมินตนเอง การประเมินโดยครูและเพื่อน การสังเกต การประเมินโดยใช้แฟ้มผลงาน เป็นต้น (ทิตนา แชมมณี. 2547: 98)

2.3 การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning)

การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นวิธีการเรียนที่นักการศึกษาให้ความสำคัญและควรส่งเสริมให้มีขึ้นในตัวผู้เรียนตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา เพราะหากผู้เรียนมีใจรักที่จะศึกษาค้นคว้าจากความต้องการของตนเองก็จะมีความต้องการศึกษาต่อเนื่องต่อไปโดยไม่ต้องมีใครบอก เกิดความอยากรู้อยากเห็นไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นผู้เรียนตลอดชีวิตอันเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการศึกษา (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2533)

2.3.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

โนลส์ (Knowles. 1975) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการซึ่งผู้เรียนแต่ละคน มีความคิดริเริ่มด้วยตนเอง (โดยอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่น หรือไม่ต้องก็ได้) ผู้เรียนจะทำการวิเคราะห์ความต้องการที่จะเรียนรู้ของตน กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้แยกแยะ แจกแจง แหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ ทั้งที่เป็นคนและอุปกรณ์คัดเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม และประเมินผลการเรียนรู้นั้น ๆ การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนที่เกิดจากความสมัครใจของเด็ก มิใช่การบังคับ

ไดซอน (Dixon. 1995) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง ตั้งเป้าหมายในการเรียน แสวงหาผู้สนับสนุนแหล่งความรู้ สื่อการศึกษาที่ใช้ในการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนอาจได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรืออาจจะไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นก็ได้

สมคิด อิศระวัฒน์ (2541: 38) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองจะทำให้ผู้เรียนเป็นบุคคลซึ่งมีความกระหายใคร่รู้ ให้สามารถเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ที่มีอยู่ได้มากที่สุด และจะดำเนินการศึกษาอย่างต่อเนื่องทำให้เป็นบุคคลในการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นแนวคิดที่สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสมาชิกในสังคมและสนับสนุนสภาพ “สังคมแห่งการเรียนรู้”

2.3.2 หลักการการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การเรียนรู้ด้วยตนเอง มีหลักการดังนี้ (Knowles. 1975: 19–21)

1. การเรียนรู้โดยพึ่งตนเองถือหลักว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเป็นผู้มีวุฒิภาวะสูง ซึ่งสามารถพึ่งพาตนเองได้
2. ประสบการณ์ของผู้เรียนจะมีมากขึ้น ถ้าผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
3. ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนในสิ่งที่เห็นว่าจำเป็นและนำไปแก้ปัญหาของตนได้ และผู้เรียนแต่ละคนมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่างกัน
4. การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับงานหรือปัญหาหลัก ดังนั้นการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้จึงอยู่ในลักษณะของโครงการหรือหน่วยการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา
5. การเรียนรู้มาจากแรงจูงใจภายใน เช่น ความต้องการบรรลุผลสำเร็จ (Self-esteem) ความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน เป็นต้น

ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองประกอบด้วย (Candy. 1991: 208)

1. ก้าวไปตามความสะดวก โดยผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเวลาสถานที่
2. มีการเลือก ผู้เรียนเป็นผู้วางแผนการเรียน กำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์การเรียนรู้ตามที่ตนต้องการ
3. ผู้เรียนกำหนดวิธีการเรียนด้วยตนเอง เช่น การศึกษาด้วยตนเอง การเข้าฟังการบรรยาย การอ่านหนังสือ การใช้สื่อการเรียนการสอน ชุดการเรียนหน่วยการเรียนการสอนบทเรียนโปรแกรม โปรแกรมคอมพิวเตอร์
4. ผู้เรียนกำหนดเนื้อหา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน

2.3.3 ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ลักษณะของคนซึ่งมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองนั้น มีผู้อธิบายหลายลักษณะกุกลีเอลมีโน (Guglielmino. 1978) อธิบายลักษณะของคนซึ่งมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ดังนี้

1. เปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ ได้แก่ ความสนใจในการเรียน ชอบศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดมีความพยายามทำความเข้าใจในเรื่องที่ยาก
2. มองตนเองว่า เป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ความสามารถที่จะเรียนเมื่อต้องการเรียน รู้ว่าเมื่อไรจะเรียน สามารถหาวิธีการเรียน และรู้ว่าจะไปหาข้อมูลที่ต้องการได้ที่ไหน
3. มีความคิดริเริ่ม และสามารถเรียนรู้ได้โดยอิสระ
4. มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง
5. มีความรักในการเรียน ได้แก่ ความสนุกสนานในการค้นคว้าหรือมีความปรารถนาที่จะเรียนรู้
6. มีความคิดสร้างสรรค์
7. มองอนาคตในแง่ดี ได้แก่ มีความต้องการที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต คิดว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทายและรู้ว่าตนเองต้องการเรียนอะไรเพิ่มเติม
8. สามารถใช้ทักษะหาความรู้ และทักษะการแก้ปัญหา

2.3.4 แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

เมซีโรว์ (Mezirow. 1981: 22-23) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ดังต่อไปนี้

1. จัดการเรียนการสอนที่ค่อยๆ ลดการพึ่งพาของผู้เรียนที่มีต่อตัวผู้สอน
2. ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงวิธีการใช้แหล่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะการดึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ ส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งเรียนรู้รวมถึงผู้รู้
3. ช่วยให้ผู้เรียนได้รู้ถึงความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง
4. ให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรับผิดชอบต่อการเรียน ด้วยการให้ระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ วางแผนและประเมินความก้าวหน้าในการเรียนของตนเอง

5. จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับปัญหาใกล้ตัว เรื่องที่ผู้เรียนสนใจและเหมาะกับระดับความเข้าใจของผู้เรียน
6. กระตุ้นให้ได้คิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ ด้วยการให้มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ให้ได้แสดงความคิดเห็นโดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กำหนดทางเลือก
7. กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจผลงาน สะท้อนตนเองและบูรณาการเข้ากับประสบการณ์
8. กระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีการตรวจสอบความถูกต้องถึงผลการเรียนรู้ เป็นการสร้างลักษณะนิสัยในการเรียน
9. การกำหนดปัญหา สถานการณ์เพื่อนำไปสู่บทเรียนควรเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับผู้เรียนมีส่วนเกี่ยวข้องหรือเป็นเรื่องราวที่สาธารณชนให้ความสนใจ
10. เสริมแรงในด้านการรับรู้ตนเอง ด้วยการพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวหน้าตามศักยภาพของแต่ละคน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อกระตุ้นให้เกิดความพยายาม หลีกเลี่ยงการแข่งขันหรือตัดสินความสามารถของผู้เรียน วิธีการที่เหมาะสมคือการใช้กลุ่มสนับสนุนการเรียนรู้สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน
11. เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ การมีส่วนร่วม วิธีการเรียนที่เหมาะสมคือการใช้วิธีการเรียนแบบใช้สัญญาณการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนโดยใช้โครงงาน
12. สนับสนุนให้ผู้เรียนใช้วิธีการเรียนที่มีคุณภาพ และปรับปรุงในสิ่งที่ตนเลือกให้ดียิ่งขึ้น

2.4 ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

มอร์ส (Morse. 1958: 27) ให้ความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ คือสภาวะที่จิตใจปราศจากความเครียด ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนมีความต้องการ และ ถ้าความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองทั้งหมดหรือบางส่วน ความเครียดก็จะลดลง ความพึงพอใจก็จะเกิดขึ้น และในทางกลับกัน ถ้าความต้องการนั้นๆ ไม่ได้รับการตอบสนองเลยความเครียดและความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น

อีเลียและพาร์ททริก (Eila ;& Partrick. 1972: 283-302) ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลในด้านความพึงพอใจหรือสภาพจิตใจของบุคคลในด้านความพึงพอใจหรือเป็นสภาพจิตใจของบุคคลว่า ชอบมากหรือชอบน้อยอย่างไร

โวลแมน (สุวัฒนา ไบเจริญ. 2540 : 27 ;อ้างอิงจาก Wolman. 1973) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง มีความรู้สึก (Feeling) ที่มีความสุข

เมื่อคนเราได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย (Goals) ความต้องการ (Wants) หรือแรงจูงใจ (Motivations)

แอนดรูว์ เจ. ดับบลิน (Andrew J. Dubrin. 2540 : 228-230) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจไว้ดังนี้ ความพึงพอใจถูกพิจารณาว่าเป็นความคาดหวังขั้นต่ำสุด ถ้าผลงานที่ทำมีความโดดเด่นกว่าความคาดหวังขั้นต่ำ นั้นเรียกว่า ความยินดี (Delight) ซึ่งสามารถแบ่งระดับความพึงพอใจของลูกค้าได้ออกเป็น 4 ระดับคือ

ระดับที่ 1 ความพึงพอใจขั้นพื้นฐาน (Basic Needs Satisfied) ลูกค้าได้รับการดูแลและปฏิบัติขั้นพื้นฐาน (Common Treatment)

ระดับที่ 2 ความพึงพอใจที่คาดหวัง (Expectation Satisfied) ลูกค้าได้รับการดูแลและปฏิบัติอย่างเป็นมิตรภาพ (Friendly Services)

ระดับที่ 3 ความพึงพอใจพิเศษ (Extra Satisfaction) ลูกค้าได้รับการดูแลและปฏิบัติเป็นอย่างดี ชาบชื่น (True Appreciation)

ระดับที่ 4 ความปิติยินดี (Customer Delight) ลูกค้าได้รับการดูแลและปฏิบัติเป็นอย่างดีที่สุด เหนือคาดหวัง (World Class Experience)

ชวลิต เหล่ารุ่งกาญจน์ (2538 : 9) กล่าวว่า ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกทางบวก ความรู้สึกทางลบ และความสุขที่มีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อน โดยความพึงพอใจจะเกิดขึ้น เมื่อความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบ

มณีวรรณ ต้นไทย (2533: 66) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจหลังการได้รับบริการว่า เป็นระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบริการในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านความสะดวกที่ได้รับ
2. ด้านตัวเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ
3. ด้านคุณภาพของบริการที่ได้รับ
4. ด้านระยะเวลาในการดำเนินการ
5. ด้านข้อมูลที่ได้รับจากการบริการ

3. ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับบล็อก

3.1 ความหมายของเว็บบล็อก

จากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี(<http://th.wikipedia.org/>) กล่าวว่าคำว่า เว็บบล็อก (weblog) หรือ บล็อก เป็นหน้าเว็บประเภทหนึ่ง ซึ่งคำว่า blog ย่อมาจากคำว่า weblog หรือ

web log โดยคำว่า weblog นั้นมาจาก web (เว็ลด์ไวด์เว็บ) และ log (ปู่ม, บันทึก) รวมกัน หมายถึงบันทึกบนเว็ลด์ไวด์เว็บนั่นเอง เป็นคำที่ใช้เรียกหน้าของเว็บที่เป็นแหล่งรวมลิงค์ไปสู่เว็บไซต์อื่นๆที่น่าสนใจซึ่งรวบรวมขึ้น โดยองค์กรหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง คล้ายๆ ไกด์สู่โลกอินเทอร์เน็ตในแบบเฉพาะบุคคล

แต่หลังจากที่หลายๆเว็บไซต์ เช่น www.blogger.com เปิดตัวและเรียกบริการของตัวเองว่า Blog อย่างเป็นทางการเมื่อราว 5 ปีที่ผ่านมา คำว่า Blog ก็กลายเป็นที่เข้าใจตรงกันว่าเป็นชื่อที่ใช้เรียกพื้นที่บนอินเทอร์เน็ตในรูปแบบของเว็บไซต์ชนิดหนึ่งที่ทำหน้าที่เหมือนไดอารี่ออนไลน์ซึ่งอนุญาตให้ผู้อ่านแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเจ้าของไดอารี่ได้หน้าตาของบล็อกนั้นก็ไม่ต่างอะไรกับเว็บเพจที่ประกอบด้วยตัวหนังสือเป็นหลักทั่วไป เช่น หนังสือพิมพ์ออนไลน์ที่เราคุ้นเคยกันดี ส่วนรูปแบบการจัดหน้าและรายละเอียดลูกเล่นต่างๆนั้นจะมีลักษณะแตกต่างกันไปในแต่ละบล็อกขึ้นอยู่กับความชอบและความสนใจของเจ้าของ เช่น บางบล็อกอาจใส่รูปภาพของตนเองเอาไว้ด้านบน ใช้ภาพที่ชอบเป็นพื้นหลัง หรือใช้สีที่ฉูดฉาดตัดกับบล็อกที่สร้างสรรค์มากๆจะเต็มไปด้วยดีไซน์ที่มีลักษณะเฉพาะในขณะทีหลายๆ บล็อกมักจะมีลักษณะที่เรียบง่ายเหมือนกันตามแบบที่เจ้าของบริการตั้งไว้แต่แรกบล็อกจึงมีหลากหลายรูปแบบพอกๆกับลักษณะของคน หน้าหนึ่งๆของบล็อกนั้นมักประกอบไปด้วย

- เนื้อหาหลักที่เจ้าของบล็อกอัปเดตในแต่ละวัน ซึ่งมักจะอยู่ในรูปแบบข้อความหรืออาจจะเป็นรูปภาพ VDO และ Audio เรียงตามวัน เดือน ปี ที่โพสต์

- Archive Link สูโปสต์ครั้งก่อนๆที่ผ่านมาทั้งหมด
- ข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าของบล็อก เช่น ชื่อ อีเมล โฮมเพจ
- ลิงค์ต่างๆ ที่จะนำไปสู่เว็บและบล็อกที่เจ้าของบล็อกสนใจหรือบล็อกของเพื่อนๆ ในกลุ่ม

- รายการและลิงค์ที่นำไปสู่เรื่องที่สนใจต่างๆ เช่น หนังสือที่กำลังอ่านอยู่ ผลงานเพลงชุดโปรด ภาพยนตร์ที่ชอบ และกิจกรรมที่สนใจ เป็นต้น

ในปัจจุบันบล็อก ถูกใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารรูปแบบใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการประกาศข่าวสารการแสดงความคิดเห็น การเผยแพร่ผลงาน ฯลฯ และกำลังเป็นที่นิยมมากขึ้นเรื่อยๆ โดยขณะนี้ได้มีผู้ให้บริการบล็อกมากมาย ทั้งแบบให้บริการฟรีและเสียค่าใช้จ่าย

3.2 ประวัติความเป็นมาของเว็บบล็อก

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2551: ออนไลน์) กล่าวว่า ต้นกำเนิด Weblog นั้น เริ่มมีใช้มาตั้งแต่เดือนธันวาคม ปี 1997 โดยผู้ที่คิดชื่อนี้คือ

John Barger บล็อกเป็นเว็บไซต์ที่สามารถเป็นได้หลากหลายอย่างแล้วแต่เจ้าของอยากให้เป็น ตั้งแต่ไดอารี่ส่วนตัว สถานที่สำหรับใช้ทำงานร่วมกัน (Collaborative work space) หรือสภาภาพสำหรับคุยเรื่องการเมือง แหล่งรวมข่าวสารความเป็นไป แหล่งรวมลิงค์ ไปจนถึงสมุดบันทึกความเป็นไปของโลกใบนี้ สรุปก็คือ “Blog” เป็นที่ซึ่งเราเอาไว้เขียนเรื่องราวที่ต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ โดยเรื่องที่เขียนเข้าไปใหม่ จะอยู่ส่วนบนสุด ซึ่งทำให้ผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชม สามารถอ่านเรื่องราวใหม่ๆได้และยังสามารถที่จะเสนอแนะหรือติชมได้ ในกรณีที่เจ้าของบล็อกนั้นๆ อนุญาต บล็อกที่ได้รับความนิยมก็จะเป็นบล็อกที่มีข้อมูล (Content) ดีที่ทำให้คนติดใจต้องกลับมาติดตามอ่านทุกครั้ง ที่มีการอัปเดตหรือโพสต์ข้อมูลเพิ่มเติมโดยทั่วไปแล้วบล็อกจะมีความเป็นส่วนตัวกว่าเว็บไซต์ทั่วไป บล็อกจะถูกสร้างขึ้นจากคนๆ เดียวและข้อมูลที่เขียนก็มาจากคนๆ เดียวเรื่องที่เขียนถือเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของคนๆ นั้นเท่านั้น ทำให้คนธรรมดาทั่วไปทุกคนได้แสดงความคิดเห็นที่เป็นของตัวเอง โดยไม่ต้องผ่านสื่อใดๆ ที่อาจจะคอยกลั่นกรองเรื่องราวเพียงเพราะว่าสิ่งนั้นๆ ไม่ได้รับความเห็นชอบจากคนส่วนใหญ่ในสังคมหรืออาจจะไม่มี “เนื้อหา” อาทิ “หน้ากระดาน” ถ้าเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ นิตยสาร และเวลา ถ้าเป็นสื่อวิทยุหรือโทรทัศน์ เพียงพอที่จะผ่านสื่อนั้นออกไป ในประเทศที่ประชาชนทั่วไปเชื่อว่า เนื้อหาต่างๆ ถูกควบคุมหรือเซนเซอร์ อาทิ จีน เกาหลีเหนือ หรือในประเทศที่ประชาชนมีความเป็นตัวของตัวเองสูง เชื่อมั่นในความเชื่อของตัวเอง อย่างสหรัฐอเมริกา เนื่องจากใครก็ได้สามารถสร้างบล็อกขึ้นมาได้ โดยขณะนี้สามารถทำบล็อกได้ฟรีๆ จากหลายเว็บไซต์เท่านี้ทุกๆ คนสามารถเป็น “สื่อ” ได้ด้วยตนเอง

ภาพประกอบ 2 ลำดับการเกิดบล็อก (Blog) สำคัญๆ ที่มีอิทธิพลกับผู้ใช้ในไทย

การเขียนบล็อกให้ได้รับความนิยมมากขึ้น เนื่องจากได้แสดงความเป็นตัวตนของเจ้าของบล็อกและบล็อกมีลักษณะเป็นการติดต่อตอบรับกันได้อย่างทันที ระหว่าง 2 ฝ่าย ทั้งนี้บล็อกส่วนใหญ่จะได้รับความเห็นตอบกลับจากคนอ่านได้ทันทีเนื้อหาในบล็อกนั้นจะประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. หัวข้อ (Title)
2. เนื้อหา (Post หรือ Content)
3. วันที่เขียน (Date)

ในการสร้างบล็อกนั้นสามารถทำได้ 2 แบบ คือ

1. การติดตั้งโปรแกรมทำบล็อก (Blog) ขึ้นใช้ในสำนักงาน ตัวอย่างโปรแกรมสร้างบล็อก เช่น WordPress, b2evolution, Nucleus, pMachine, MyPHPblog, Movable Type, Geeklog, bBlog (วิธีนี้ท่านต้องมีเครื่องเว็บเซิร์ฟเวอร์ในการใช้งานเองอาจทำเป็น Internet Blog หรือ Intranet Blog ก็ได้)

2. การใช้งานบล็อก (Blog) ฟรี จากเว็บที่เปิดบริการ ปัจจุบันมีเว็บเปิดให้บริการหลายเว็บ อาทิเช่น Blogger.com (en), Bloglines.com (en), Exteen.com (.th), Bloggang.com (.th) เป็นต้น

ในความเป็นจริงกิจกรรม Blogging เกิดขึ้นก่อนกระแสความนิยมบล็อกเป็นเวลานานแล้วแต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย และยังไม่ได้ถูกเรียกว่า บล็อก (Blog) เพราะมักอยู่ในรูปแบบที่หลากหลายกระจัดกระจาย และไม่ชัดเจน เช่น อาจเป็นออนไลน์ไดอารี่ส่วนบุคคล เป็นส่วนหนึ่งของโฮมเพจส่วนตัวเป็นพื้นที่แสดงความเห็นของกลุ่ม หรือองค์กรต่างๆที่เปิดโอกาสให้บุคคลในกลุ่มหรือองค์กรสามารถเข้าไปใช้งานได้ตลอดเวลา จึงไม่ได้มีคำนิยามเป็นของตนเองอย่างชัดเจน และยังไม่มีการให้บริการอย่างจริงจัง

3.3 การแบ่งประเภทของบล็อก

จริงใจ. (2551: ออนไลน์) ได้มีวิธีการแบ่งอยู่ 2 วิธีด้วยกันโดยวิธีแรกเป็นการแบ่งตามลักษณะของมีเดียที่มีในบล็อกได้แก่

1. Link log คือจะเป็นบล็อกที่โพสต์ลิงค์ไปยังเว็บไซต์อื่นๆคล้ายเว็บไดเรกทอรี แต่จะแตกต่างตรงที่ Link log จะแสดงข้อมูลในรูปแบบที่เรียงกันตามวันที่ในการโพสต์ โดยส่วนมากจะเป็นการโพสต์ 1-2 ลิงค์ต่อการโพสต์หนึ่งครั้ง และไม่มีการเรียงลำดับเว็บตามตัวอักษรให้เหมือนเว็บไดเรกทอรี ซึ่งบล็อกแบบนี้จะถือเป็นบล็อกแรกๆ เช่น บล็อกของ จอห์น บาจเจอร์ (robotwisdom.com)

2. Photo blog เป็นบล็อกสำหรับโพสต์ภาพถ่ายที่เจ้าของบล็อกอยากนำเสนอ ซึ่งอาจจะเป็นรูปที่เจ้าของบล็อกถ่ายเอง หรือภาพยนตร์ ดารา นักร้องที่ชื่นชอบ โดยภายใน Photo blog จะไม่ค่อยมีข้อความปรากฏมากนัก

3. Vlog หรือ Video blog เป็นบล็อกที่รวมวิดีโอคลิปไว้ในบล็อก โดยจะเป็นวิดีโอคลิปที่ถ่ายเอง หรือจะเป็นการนำเสนอวิดีโอคลิปที่สามารถดูฟรีได้ตามเว็บไซต์ต่างๆ ที่มีให้บริการอยู่ เช่น YouTube.com

วิธีการแบ่งแบบต่อมาที่เป็นที่นิยม คือการแบ่งตามประเภทเนื้อหา โดยเนื้อหาที่ถูกเขียนภายในบล็อกในปัจจุบันได้มีความหลากหลายมากขึ้น จนสามารถกล่าวได้ว่า เนื้อหาเกือบทุกประเภทได้ถูกเขียนลงสู่บล็อก ซึ่งจะสามารถแบ่งประเภทของบล็อกตามประเภทของเนื้อหาออกเป็นประเภทต่างๆ ได้ดังนี้

1. บล็อกโฆษณา (Advertising Blog) เป็นบล็อกที่เขียนขึ้น เพื่อมีจุดประสงค์ในการโฆษณาสินค้า / บริการ

2. บล็อกส่วนตัว (Personal Blog) หรือเรียกว่า ไดอารีออนไลน์ (Diary online) เป็นบล็อกที่นำเสนอความคิดเห็น กิจกรรมประจำวันของเจ้าของบล็อกเป็นหลัก เช่น www.storythai.com

3. บล็อกข่าว (News Blog) บล็อกที่นำเสนอข่าวเป็นหลักซึ่งเป็นที่นิยมของหนังสือพิมพ์ที่จะมีให้บริการบล็อกข่าวโดยการดึงข่าวที่น่าสนใจมาเขียนเป็นบล็อกเพื่อให้บริการ เช่น บล็อกข่าวของหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ Biweekly <http://www.oknation.net/blog/bizblog>

4. บล็อกกลุ่ม (Collaborative Blog) เป็นบล็อกที่เขียนกันเป็นกลุ่มบนเรื่องเดียวกัน เช่น blognone.com เป็นบล็อกที่อนุญาตให้สมาชิกสามารถเข้ามาเขียนข่าวเกี่ยวกับไอทีได้

5. บล็อกการเมือง (Politic Blog) เป็นบล็อกที่เขียนเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการเมืองและสภาพการเมือง

6. บล็อกเพื่อสิ่งแวดล้อม (Environment Blog) เป็นบล็อกที่เขียนเกี่ยวกับเรื่องราวธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยจะเน้นการรณรงค์เพื่อให้ผู้คนตระหนักถึงความสำคัญ และช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม

7. มีเดียบล็อก (Media Blog) เป็นบล็อกที่วิเคราะห์สื่อต่าง ได้แก่ สื่อทางโทรทัศน์ วิทยุและหนังสือพิมพ์ รวมไปถึงสิ่งที่เกี่ยวกับสื่อและสารคดีต่างๆ

8. บล็อกบันเทิง (Entertainment Blog) เป็นบล็อกที่เขียนเกี่ยวกับเรื่องราวในวงการบันเทิงได้แก่ ดารา, เพลง, หนังสือ และแฟชั่นต่างๆ

9. บล็อกเพื่อการศึกษา (Educational Blog) เป็นบล็อกที่มักนิยมใช้สำหรับโรงเรียนและมหาวิทยาลัยสำหรับใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

10. ทิวเตอร์บล็อก (Tutorial Blog) เป็นบล็อกที่นำเสนอวิธีการและเทคนิคต่างๆที่น่าสนใจเช่น บล็อกสอนวิธีการแก้ปัญหาคอมพิวเตอร์ บล็อกสอนวิธีการทำไอศกรีม เป็นต้น

บล็อกที่พบเห็นได้มากในช่วงแรกจะเป็นบล็อกส่วนตัวหรือที่เรียกกันว่าไดอารี่ออนไลน์ ซึ่งผู้เขียนจะนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของเจ้าของบล็อก และได้กลายเป็นสังคมออนไลน์ ทำให้ปัจจุบันบล็อกประเภทนี้ได้กลายเป็นที่นิยมอย่างมาก และจากการได้รับความนิยมของบล็อกประเภทนี้ทำให้มีบล็อกในรูปแบบอื่นๆ เกิดขึ้นตามมา

ภาพประกอบ 3 ตัวอย่าง บล็อกข่าว ของ โอเคเนชั่น

ที่มา : เดอะเนชั่น. (2551). โอเคเนชั่นบล็อก : ออนไลน์

3.4 วิธีการใช้บล็อก

- เลือกเว็บผู้ให้บริการที่มีข้อเสนอแนะที่เหมาะสมกับความต้องการ ด้วยการเข้าไปดูข้อตกลงในการใช้งานและศึกษาหน้าตาและฟังก์ชันของบล็อกนั้นๆว่าเหมาะกับตัวเองหรือไม่

- ลงทะเบียน กรอกข้อมูล และทำตามที่ข้อตกลงบอก รวมทั้งจ่ายค่าบริการ หากเว็บนั้นคิดค่าบริการ
- กรอก Sign In name และ Password ที่ได้มาเพื่อเข้าสู่บล็อกของตนเอง จัดเลือกรูปแบบหน้าตาบล็อกตามที่ต้องการ โดยอาจเลือกจากตัวเลือกที่เว็บผู้ให้บริการจัดไว้หรือเลือกทำขึ้นมาใหม่ในสไตล์ของตนเองก็ได้
- เริ่มโพสต์และใส่ข้อมูลต่างๆที่ต้องการลงในหน้าบล็อกและกลับมาโพสต์เรื่อยๆเท่าที่ต้องการ

ตัวอย่างเว็บผู้ให้บริการบล็อก (Blog)

- Type Pad คิดค่าบริการ โดยราคาเริ่มต้นที่ \$ 4.95 ต่อเดือน
- Blogger ฟรี
- BlogSpot ฟรี
- Movable type
- Greymetter
- Radiouserland

3.5 ความแตกต่างระหว่างเว็บไซต์และเว็บบล็อก

ความแตกต่างอยู่ที่ความเป็นบล็อกซึ่งมีความเป็นกันเองระหว่างคนทำ และคนอ่านสูงกว่าเพราะบล็อก ผู้เขียนสามารถใส่อะไรที่ เป็นความคิดเห็นส่วนตัวได้มาก ทำให้การใช้คำพูด ข้อความที่สร้างความเป็นกันเองได้ง่าย ทำให้ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ (Community) ที่ดูแคบกว่าหรือเรียกว่ามีความเป็นกันเองสูงกว่านั่นเอง ในต่างประเทศได้นำเอาประโยชน์ของสังคมในบล็อกมาทำการขายสินค้า เพราะสังคมในบล็อกที่ดูเป็นกันเองค่อนข้างสูงกว่าเว็บไซต์ ทำให้ การสื่อสาร พูดคุย สอดแทรกการประชาสัมพันธ์ สินค้าลงไปบล็อกได้อย่างลงตัวและกลมกลืน นอกจากนี้ยังสามารถนำมาใช้ในการขายสินค้า การประชาสัมพันธ์ได้ผลดีมากว่าการประชาสัมพันธ์โดยวิธีอื่นๆ เช่น การซื้อโฆษณาผ่านเว็บไซต์เพราะการโฆษณาในเว็บไซต์อาจจะมีคนเห็นเป็นจำนวนมากก็จริงแต่เชื่อว่าทุกคนที่เห็นจะมีความต้องการซื้อสินค้าและบริการเพียงแค่ชมโฆษณาเท่านั้น แต่ในบล็อกเปรียบเสมือนกับการที่ลูกค้าสนใจเข้ามาชมและพูดคุยกับเจ้าของสินค้าและบริการ ในขณะที่เจ้าของสินค้าและบริการจะพูดคุยและแนะนำสินค้าและบริการอย่างสนุกสนาน และในที่สุดก็ตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการนั้นๆ ไป

3.6 ประโยชน์ของเว็บบล็อก

ด้วยความเป็นบล็อกมักจะมีการอัปเดตของข้อมูล (Content) หรือ Entries แต่ละอันที่ค่อนข้างเร็วและเป็นประจำ เพราะในต่างประเทศนั้น บล็อกบางบล็อกก็มีผู้เขียนเพียงคนเดียวแต่อย่างใด นอกจากนี้บล็อกยังเป็นเนื้อหาที่ผู้เป็นเจ้าของ นึกหรือคิด หรือเห็นอะไรที่น่าสนใจก็จะนำมาใส่ไว้ในบล็อก ค่อนข้างอิสระทำให้หลายครั้งมีการอัปเดตบล็อกมากกว่าวันละ 1 บทความ ดังนั้น เนื้อหาในเว็บบล็อกจึงมีการอัปเดตที่ค่อนข้างรวดเร็วซึ่งเหตุผลที่ทำให้เว็บบล็อกได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในเวลาอันรวดเร็ว ก็คือ

1. บล็อก (Blog) ได้มอบอำนาจการสื่อสารสู่คนหมู่มากที่ง่ายที่สุดให้กับผู้ใช้งาน วิธีการใช้บล็อกนั้นง่ายพอๆกันกับการส่งอีเมล และไม่ต้องการการออกแบบ การดูแลรักษา และการจัดการข้อมูลโดยเว็บมาสเตอร์มืออาชีพ เพราะบล็อกถูกออกแบบให้สามารถจัดการกับข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับเองโดยอัตโนมัติ แถมยังมีรูปแบบที่สวยงามพร้อมเสมอสำหรับการเผยแพร่สู่สาธารณะ

2. บล็อก (Blog) เป็นพื้นที่บนอินเทอร์เน็ตราคาถูกรหรือบางครั้งก็ฟรีที่สามารถใช้เก็บข้อมูลและเรื่องราวได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งบทความ รูปภาพ วิดีโอ เสียง และเว็บลิงค์

3. บล็อก (Blog) เป็นศูนย์กลางความคิดเห็นที่เปิดกว้าง

4. บล็อก (Blog) เป็นเว็บไซต์ที่สาธารณชนสามารถเข้าถึงและหาเจอได้ง่าย เพราะจะได้รับการลิสต์ไว้ใน Search Engine ต่างๆ

5. บล็อก (Blog) เปิดให้บริการ 24 ชั่วโมงตลอด 7 วัน สามารถโพสต์และเปิดดูเมื่อไหร่ก็ได้ที่ต้องการจากทุกที่ในโลกที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้

6. บล็อก (Blog) เหมาะอย่างยิ่งสำหรับนักเขียนมือสมัครเล่นที่ต้องการให้งานเขียนของตนออกสู่สายตาสาธารณชน แต่ไม่มีเวลาเขียนเป็นเรื่องเป็นราว และยังไม่พร้อมจะเข้าสู่ระบบสำนักพิมพ์

7. บล็อก (Blog) เป็นสื่อสาธารณะที่เปิดกว้างและเข้าถึงง่าย ไม่ว่าใครก็สามารถเขียนและอ่านบล็อกได้

8. บล็อก (Blog) เป็นแหล่งแสดงความคิดเห็นที่เปิดกว้างและเต็มไปด้วยโอกาส เพราะเปิดให้ทุกคนอ่านและตอบสนองได้อย่างอิสระ

9. บล็อก (Blog) เป็นแหล่งรวมเรื่องราว ความคิดเห็น ความรู้ที่มีอายุยืนยาว ข้อมูลต่างๆ ที่โพสต์ไว้แล้วก็จะได้รับการรักษาไว้อย่างเป็นระบบระเบียบตลอดไป และสามารถเข้าไปเปิดดูการโพสต์ครั้งก่อนๆ ได้เรื่อยๆ

10. บล็อก (Blog) มีเสน่ห์เฉพาะของตัวเองที่หาไม่ได้จากสื่ออื่นๆ มีผู้เปรียบเทียบไว้ว่า “บล็อก (Blog) เปรียบเสมือน Reality Show เวอร์ชันอินเทอร์เน็ต” เนื่องจากถือเป็น

แหล่งข้อมูลที่มีลักษณะ Original มีอิสระทางการแสดงออกและแสดงความคิดเห็นสูงนอกจากนั้นยังเป็นข้อมูลที่สดใหม่อยู่เสมอ

11. บล็อก (Blog) เป็นแหล่งรายได้ชนิดหนึ่ง บล็อกเกอร์คนหนึ่งได้กล่าวว่าเขาได้รับรายได้จากการที่มีคนเข้ามาอ่านบล็อกของเขาเป็นประจำมากถึง 27,000 ดอลลาร์ ในปี 2543

3.7 กลุ่มเป้าหมายของบล็อก

(สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 2551: ออนไลน์) กล่าวว่าการใช้บล็อก หรือที่เราเรียกว่า บล็อกเกอร์ (Blogger) เป็นกลุ่มบริโภคที่น่าสนใจเป็นอย่างมากเนื่องจากพวกเขาส่วนมากเป็นคนทันสมัยที่จัดอยู่ในกลุ่ม Early Adopter ซึ่งรักที่จะกระจายข่าวสารและความเห็นสู่สาธารณะ และแน่นอนพวกเขาเป็นกลุ่มใหม่ที่เรียนรู้เร็ว มีหัวก้าวหน้าและหลาย ๆ ครั้งมักถูกจัดให้เป็น Trend Setter ของกลุ่ม ที่สำคัญพวกเขาต้องมีเพื่อน ๆ ที่เป็นคนแบบเดียวกันมากมายในช่วงแรกที่บล็อก (Blog) หรือบริการออนไลน์ไดอารี่เริ่มเปิดตัวไม่กี่ปีที่ผ่านมา ผู้ให้บริการส่วนมากคาดหวังเพียงแค่ว่าจะให้บล็อกเป็นของเล่นใหม่ที่ดึงดูดเฉพาะผู้ใช้บริการกลุ่มวัยรุ่นและวัยยี่สิบกว่า ๆ เท่านั้น แต่ความสะดวกที่ใช้งานง่ายเหมาะกับไลฟ์สไตล์ของคนสมัยนี้ก็จะทำให้บล็อกประสบความสำเร็จเกินคาด จนในที่สุดได้รับความนิยมแพร่หลายในผู้ใช้อินเทอร์เน็ตและสังคมออนไลน์ทุกเพศทุกวัย

ปัจจุบันบล็อกเกอร์ (Blogger) หรือผู้ใช้บริการบล็อกจึงมีหลายหลายกลุ่ม ตั้งแต่กลุ่มวัยรุ่นที่รักที่จะแบ่งปันเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของตนเองให้กับเครือข่ายเพื่อน ๆ กลุ่มครอบครัวที่มีบล็อกไว้ถ่ายทอดเรื่องราวที่เกิดขึ้นในครอบครัว เช่น โพสต์บรรยากาศในงานเลี้ยงของครอบครัวหรือโพสต์รูปสมาชิกใหม่ ๆ ตัวน้อย ๆ กลุ่มคนทำงานที่มักใช้บล็อกเป็นพื้นที่ทำธุรกิจจนกระทั่งประสบความสำเร็จไปแล้วหลายรายกระแสที่กำลังมาแรงในขณะนี้คือการที่บรรดาผู้บริหาร และผู้นำต่าง ๆ เริ่มหันมานิยมมีบล็อก (Blog) เป็นของตัวเองและสนับสนุนให้พนักงานในบริษัทใช้บล็อกในนามบริษัทมากขึ้น เนื่องจากพบว่าบล็อกเป็นช่องทางการสื่อสารโดยตรงกับผู้บริโภคที่มีอำนาจมากทางหนึ่ง ซึ่งสามารถสร้างชุมชนออนไลน์ให้เกิดขึ้นเป็นแหล่งรวมความคิดเห็นและคำวิจารณ์จากลูกค้า ใช้กระตุ้นยอดขายและใช้ในการลอบบี้ให้ผู้อ่านเกิดการตัดสินใจ ในเรื่องต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้นและยังสามารถใช้เป็นช่องทางในการคัดสรรพนักงานใหม่ที่มีประสิทธิภาพได้อีกด้วย ขณะที่ค่าใช้จ่ายเพียงเสี้ยวเดียวของสื่อปกติเท่านั้น

ตัวอย่างผู้บริหารระดับโลกที่มีบล็อกเป็นของตัวเองก็เช่น Jonathan Schwartz ประธานกลุ่มบริษัท Sun Microsystems รวมถึง Michael Moore ผู้กำกับฮอลลีวูดที่ใช้บล็อกในการโปรโมตหนังเรื่องใหม่ Fahrenheit 9/11 จนกระทั่งโด่งดังมากและแม้แต่ประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช เองก็ยังมีบล็อกส่วนตัวกับเขาด้วยเหมือนกัน

นอกจากนั้นยังมีบล็อกที่แยกออกตามกลุ่มความสนใจได้อีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ กีฬา ดารา รถ สุขภาพ แฟชั่น ธุรกิจ หุ่น การเมือง ฯลฯ และแม้กระทั่งบล็อกสำหรับหางาน เช่น Jobsearchblogs.com ซึ่งเปิดกว้างสำหรับจดหมายสมัครงานจากทั่วสารทิศ ทำให้ต้องเกิดบล็อกเสิร์ชเอ็นจิ้น (Blog Search Engine) ขึ้นเพื่อลิสต์รายชื่อบล็อกที่น่าสนใจตามประเภทให้ง่ายต่อการค้นหาและเข้าไปอ่าน ตัวอย่าง Blog Search Engine ได้แก่ Always On ซึ่งรวบรวมบล็อกของบุคคลสำคัญๆ ในวงการธุรกิจและเทคโนโลยีเป็นเสิร์ชเอ็นจิ้น (Search Engine) ของบล็อก ซึ่งมีผู้เยี่ยมชมมากถึงสองแสนคนต่อเดือน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Cennamo and Ross (2000) กล่าวถึงกลยุทธ์ที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบนำตนเองในหลักสูตรแบบเว็บ ศึกษาเทคนิคที่ช่วยให้ นักศึกษา รู้จักกำกับตนเองในการเรียนวิชาเอกด้านการพัฒนาเด็กโดยการนำเสนอภาพและสื่อการเรียนการสอนผ่านเว็บ เว็บไซต์ประกอบด้วยกิจกรรมที่มีโครงสร้างสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเอง การประเมินด้วยตนเองและเครื่องมือเพิ่มเติมในการวางแผน การติดตาม และการประเมินผลการเรียนรู้ ดำเนินการเก็บรวมข้อมูลกลยุทธ์ที่นักศึกษาเลือกใช้หรือปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ตลอดภาคการศึกษา พบว่าในสถานการณ์ที่มีการสอบ นักศึกษาต้องการกลยุทธ์ในด้านความสามารถติดตามระดับคะแนนแบบออนไลน์ได้ รวมถึงการเลือกรายการตรวจสอบและตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับ สำหรับประสิทธิภาพและการกำกับตัวเองของนักศึกษาจะเพิ่มขึ้นในขณะที่มีความวิตกกังวลลดน้อยลง กลยุทธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ การจดบันทึก การเก็บข้อมูล และการประเมินผลด้วยตนเอง

ขนิษฐา ลุนผา (2551 : 135) กล่าวว่า พฤติกรรมการใช้เว็บบล็อกของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เขียนบล็อกมาเป็นเวลาน้อยกว่า 1 ปี และเขียนบล็อกประมาณ 1-3 ครั้งต่อสัปดาห์ รวมทั้งใช้ระยะเวลาในการเขียนบล็อก 1-3 ชั่วโมงต่อครั้ง

ปทีป เมธาคุณวุฒิ และพันธ์ศักดิ์ พลสารมัย (2548) ได้พัฒนาต้นแบบการเรียนการสอนผ่านเว็บ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบนำตนเองและการใฝ่รู้ของผู้เรียน และศึกษาความเป็นไปได้ในการนำการเรียนการสอนผ่านเว็บในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการสร้างต้นแบบโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาเป็นวิชาเลือกกระดบบัณฑิตศึกษา และวิชาประวัติศาสตร์ไทย 1 ซึ่งเป็นวิชาเลือกกระดบบริญญาตรี ให้ผู้เรียนทุกคนเรียนผ่านเครือข่ายสามารถเรียนที่ไหน เมื่อไร และใช้เวลาในการทำกิจกรรมนานเท่าที่ต้องการ การประเมินผลการเรียนรู้แบบนำตนเองและใฝ่รู้ของผู้เรียนรวบรวมข้อมูลจากผลงานที่ผู้เรียนได้แก่ การเสนอประเด็นเพื่อการอภิปรายผ่านกระดานข่าว การเสนอเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง การส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ถึงผู้สอน เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนใน 1 ภาคการศึกษา ผู้เรียน

ประเมินจุดเด่น จุดด้อย ปัญหา อุปสรรค และโอกาสของการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ พร้อมทั้งประเมินตนเองเกี่ยวกับคุณลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเองตามแนวคิดของ Guglielmino ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนรับรู้จุดเด่นที่เป็นประโยชน์ของการเรียนการสอนผ่านเว็บในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้แบบนำตนเองและการใฝ่รู้

พันศักดิ์ ศิริรัชตพงษ์ ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค) กล่าวถึงผลสำรวจอินเทอร์เน็ตปี 2550 พบว่า เด็กต่ำกว่าอายุ 20 ปียังเป็นคนกลุ่มใหญ่ที่นิยมกิจกรรมออนไลน์สุดฮิตในยุคนี้ ทั้งการสนทนาออนไลน์ การเล่นเกมการอ่านหรือการเขียนบล็อกและเว็บบอร์ดมากกว่ากลุ่มอายุอื่นๆ ขณะที่สัดส่วนของกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดยังอยู่ในระดับอายุตั้งแต่ 20-25 ปี เฉลี่ย 19.9% รองมา คือระดับอายุ 26-30 ปี เฉลี่ย 18.5% และกลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี เฉลี่ย 16.5% จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 28,582 คน ในกลุ่มอายุ 20-30 ปี พบว่ากิจกรรมที่ทำบนอินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือการสืบค้นข้อมูล 22.9% รองมาคือเป็นอีเมล 20.5% และเล่นเกม 9.8% ยอดใช้งานอินเทอร์เน็ตในไทยเพิ่ม มีผู้ใช้ทั่วประเทศ 13 ล้านคน โดยมีผู้ที่เคยซื้อสินค้าและบริการบนอินเทอร์เน็ต พบว่า การไม่ไว้วางใจผู้ขายและไม่สามารถจับต้องสินค้าที่ขายผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นเหตุผลหลักซึ่งมีอัตราการตอบเท่ากันคิดเป็น 58.5% ต่างจากปีที่ผ่านมา ซึ่งระบุว่าไม่ไว้วางใจผู้ขายเป็นหลัก ประมาณ 63.6% ส่วนเหตุผลอื่นๆ ได้แก่ ไม่มั่นใจในระบบชำระเงิน ไม่ต้องการส่งข้อมูลบัตรเครดิตและขั้นตอนการสั่งซื้อยุ่งยาก

ไพบุลย์ สูงกิจบูลย์ (2545: 143) กล่าวว่า ปัจจัยที่ผู้ใช้บริการเว็บไซต์ให้บริการข้อมูลข่าวสาร/ประชาสัมพันธ์เห็นว่ามีผลต่อปริมาณการใช้บริการเว็บไซต์มากที่สุด ได้แก่ ความทันสมัยของข้อมูลความครบถ้วนของข้อมูล การเข้าถึงได้รวดเร็ว ความง่ายในการใช้งานตามลำดับ

รศพล เอื้อสกุลเกียรติ (2550: 145) ในด้านปฏิสัมพันธ์ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยด้านการปฏิสัมพันธ์ที่มีผลต่อการบริการในคอลัมน์ต่างๆ ของเว็บพอร์ทัลไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการเว็บพอร์ทัล www.sanook.com ในด้านจำนวนครั้งเฉลี่ยที่ใช้เว็บ แต่พบว่า ปัจจัยด้านการปฏิสัมพันธ์อันได้แก่ คอลัมน์มีความน่าสนใจ คอลัมน์มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน และ คอลัมน์มีความน่ากลับมาใช้ ในคอลัมน์หมวดเพื่อนออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการใช้บริการเว็บพอร์ทัล www.sanook.com สำหรับปัจจัยด้านการพาณิชย์ที่มีผลต่อการบริการในคอลัมน์ต่างๆ ของเว็บพอร์ทัลไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการเว็บพอร์ทัล www.sanook.com ในด้านจำนวนครั้งเฉลี่ยที่ใช้เว็บแต่พบว่า ปัจจัยด้านพาณิชย์อันได้แก่ คอลัมน์มีความหลากหลายของสินค้าคอลัมน์มีความน่าสนใจของสินค้า และคอลัมน์มีความสะดวกในการซื้อสินค้า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการเว็บพอร์ทัล www.sanook.com

ภาวูธ พงษ์วิทย์พาน (2547 :www.pawoot.com) กล่าวว่า การมี Community ในเว็บไซต์จะช่วยให้เว็บไซต์ มีผู้เข้ามาใช้อย่างต่อเนื่อง โดยหากลองเปรียบเทียบเว็บไซต์ที่เป็นเว็บไซต์ธรรมดาๆ ที่ไม่มีการสร้าง Community ภายในเว็บไซต์กับอีกเว็บหนึ่งที่มีการสร้าง Community เอาไว้ภายในเว็บไซต์ด้วย จะเห็นได้ว่าเว็บไซต์ที่มีการสร้าง Community ในเว็บไซต์จะมีกลุ่มผู้ใช้บริการนิยมกลับเข้ามาใช้บริการอย่างต่อเนื่องมากกว่าเว็บไซต์ที่ไม่มี Community โดยส่วนใหญ่ผู้ใช้เว็บไซต์มักจะเข้าไปในเว็บไซด์นั้นๆ วันหนึ่ง หลายๆ ครั้ง

จากแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลการศึกษาล้วนส่วนใหญ่จะเน้นในเรื่องที่เกี่ยวข้องการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือ เทคนิคและวิธีการต่างๆ รูปแบบการเรียนในลักษณะออนไลน์แบบประสานเวลาที่เอื้ออำนวยในการเรียนการสอนผ่านเว็บด้วยตนเอง กลยุทธ์ที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบนำตนเองและเครื่องมือในการติดตามตรวจสอบตนเองระหว่างกระบวนการหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งผลการศึกษาและวิจัยเหล่านี้สามารถนำไปประยุกต์และปรับใช้ในการออกแบบและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ เว็บบล็อก (Web blog) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการกำหนดรูปแบบการการสอนผ่านเว็บบล็อก (Web blog) ในการวิจัยในครั้งนี้